



Miért (nem) leszek pedagógus?

Mentor(h)áló


Pedagógiáról másképp

Szeged, 2022. március 10.

**MENTOR(h)ÁLÓ**

Néhány
tény...



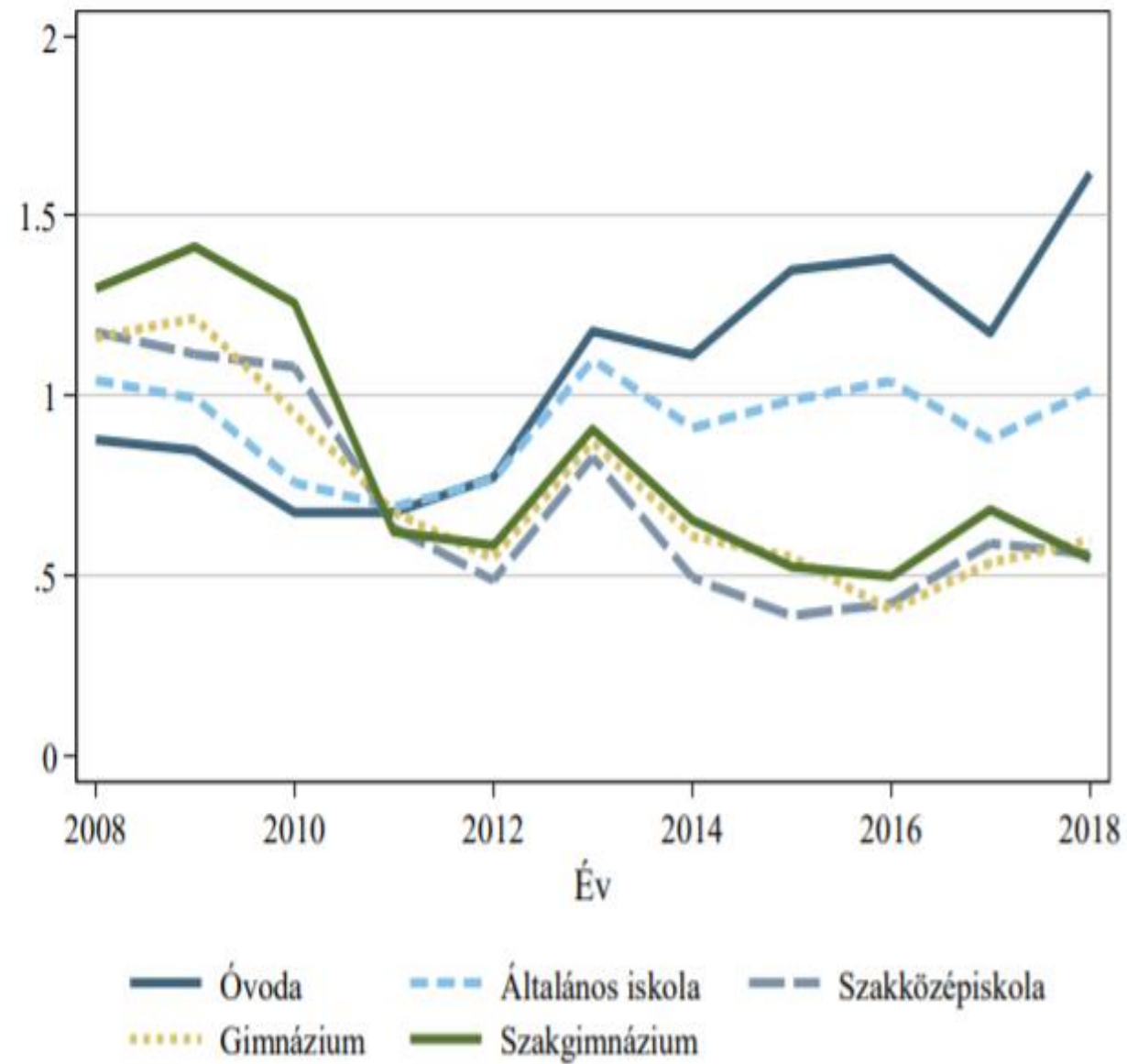


2017-ben a tanárok 41 %-a 50 éves vagy annál idősebb volt, és csak 6 %-uk volt 30 év alatti.

A pályakezdő pedagógusok száma nem képes pótolni a nyugdíjba vonulók számát. A jelenség általános, de nem egyenletes az egész országban: a hátrányos helyzetű területeken, a természettudományos tantárgyak és az idegen nyelvek esetében, valamint a szakoktatásban és -képzésben a legjelentősebb.

A pályakezdő pedagógusok aránya képzési típusonként (%)

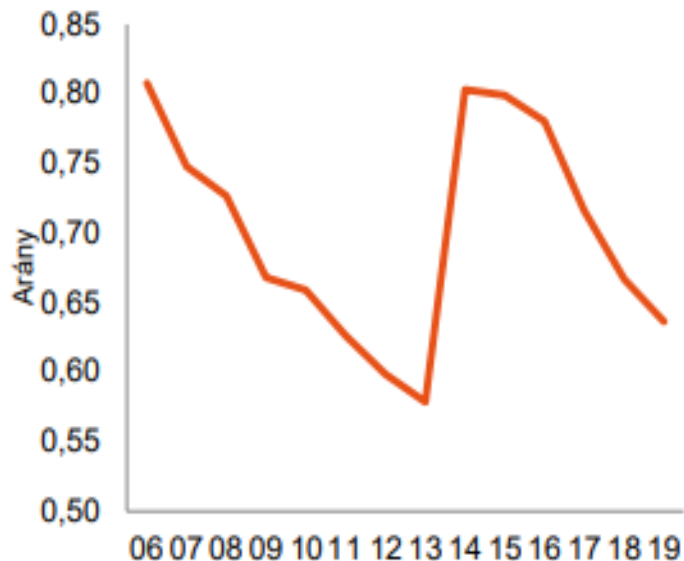
(Forrás: Varga 2017)



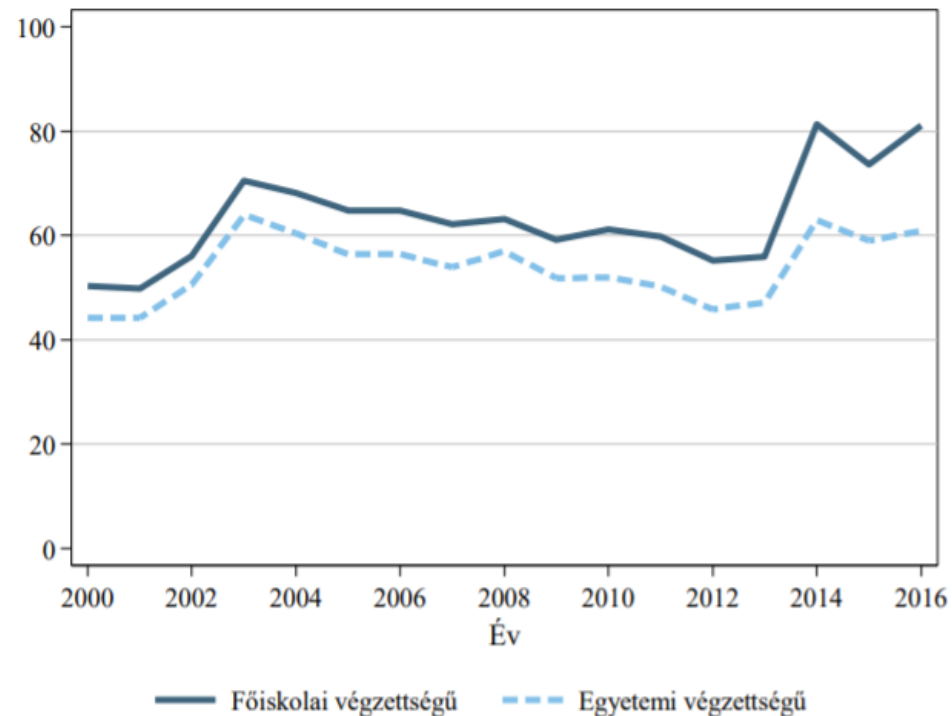
MNB Versenyképességi jelentés

„A tanári pálya anyagi megbecsültsége – az uniós országokhoz hasonlóan – Magyarországon is elmarad más felsőfokú végzettséget igénylő foglalkozásokétól. Hazánkban **a közoktatásban dolgozók átlagos bére** – az életpályamodell bevezetése ellenére is csupán – **a felsőfokú végzettséggel rendelkezők 64–74 százalékáa.** (...) Magyarországon a pedagógusi életpályamodell 2013-as bevezetése jelentősen emelte a tanári fizetéseket, azonban azóta a hazai pedagógusbérek nem követték a gazdaságban tapasztalt dinamikus bérnövekedést. **Az elvárásoktól elmaradó bérek csökkentik a pálya iránti érdeklődést, illetve pályaelhagyást okoznak.**”

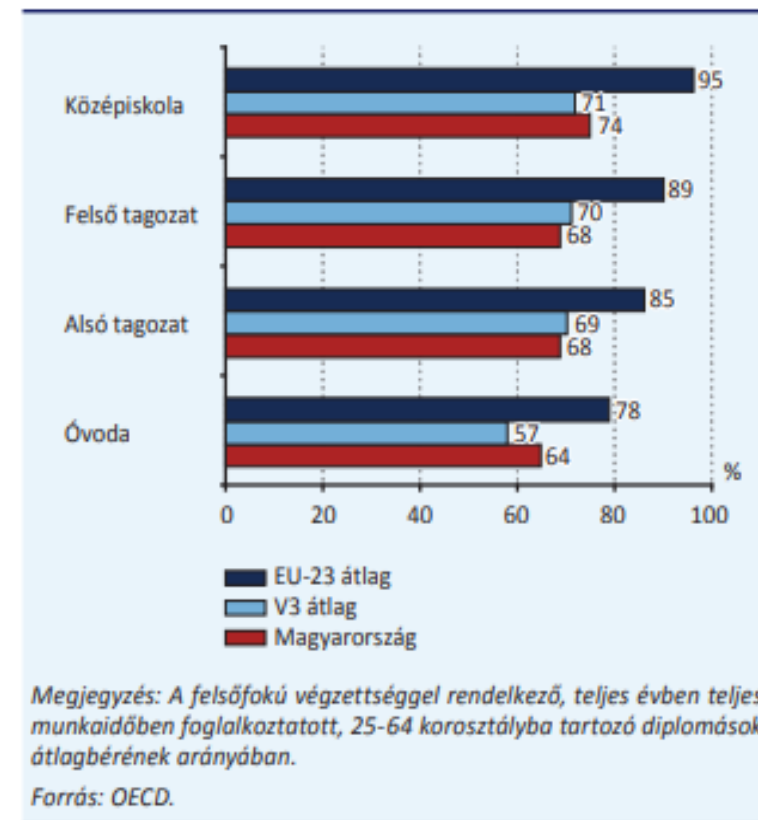




(1) A kezdő és a 10 éves tapasztalattal rendelkező, alapszintű és mesterszintű végzettséggel rendelkező tanárok átlaga
Forrás: KSH, költségvetési törvények, köznevelési törvény



A szakképzett pedagógusok keresete az azonos végzettségű, egyéb munkakörben dolgozó diplomások keresetének százalékarányában (Forrás: Varga 2019)



Pedagógusi bérek a diplomás átlagbér arányában (2017) (Forrás: MNB (2020:104)₆)

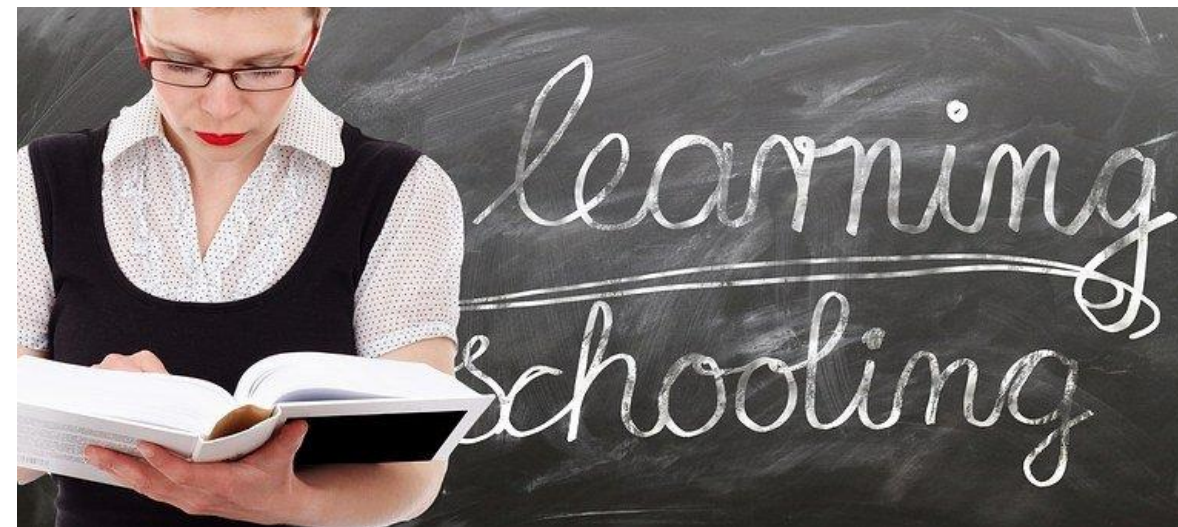
Az átlagos tanári fizetés a nemzeti bruttó átlagbérhez képest

Az általános felvételi
eljárásban
pedagógusképzési
területre felvételizők
és felvételt nyertek
(2010-2020)

ÉV	JELENTKEZŐK	FELVETTEK	BEKERÜLŐK ARÁNYA
2010	15663	7469	47,68
2011	16246	7966	49,03
2012	13068	6470	49,51
2013	14225	7834	55,07
2014	17823	9234	51,81
2015	18810	9669	51,40
2016	20286	10167	50,12
2017	18183	9091	49,99
2018	17800	9288	52,18
2019	17394	8984	51,65
2020	11111	6426	57,83

.....

PÁLYAMOTIVÁCIÓ ÉS/VAGY HIVATÁSMOTIVÁCIÓ?



Extrinzik és intrinzik motivációk

A **belső (intrinzik)** motivációk közül általánosan azonosítható a pedagógusoknál a gyerekekkel foglalkozás öröme, a tanulók segítése sikereik elérésében. A **külső (extrinzik)** motivációknál a szociális és gazdasági tényezők játszanak döntő szerepet: a társadalmi presztízs, a jó munkakörülmények, a foglalkoztatás biztonsága, a vonzó munkaidő és a hosszú szabadság.

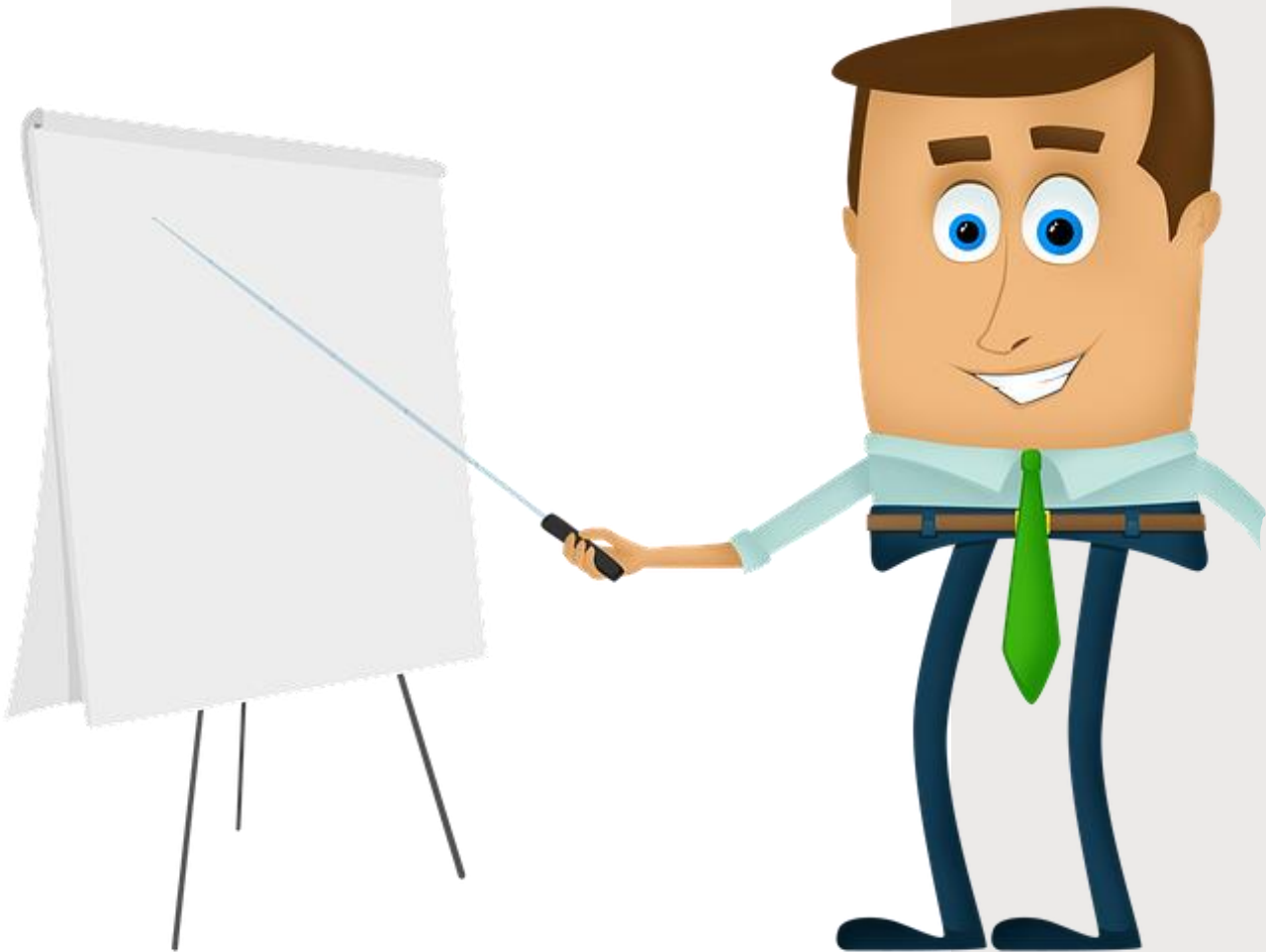
(Watt-Richardson 2007)





Kutatás alapvetése

Feltételezésünk szerint napjainkban a pedagógus *pálya* (beleértve annak egzisztenciális, szervezeti és infrastrukturális feltételeit is) iránti motiváció eltér a nevelés-oktatás *hivatása* iránti elkötelezettség mértékétől (amely megélhető informális, vagy a köznevelési intézményrendszeren kívüli formában is). Hipotézisünk szerint a pedagógusképzésre jelentkezők körében a *hivatásmotiváció* a döntő tényező, és a képzés során, majd a munkába állásnál sok esetben kiderül, hogy az erős hivatásmotiváció nem feltétlenül párosul a pályán való tényleges elhelyezkedéssel (*pályamotivációval*).



Pályamotiváció a pedagóguspálya mint *szakma* választásához kapcsolódik. Ide soroljuk azokat a motívumokat, amelyek a pedagógus szerephez, az intézményes nevelés-oktatáshoz köthetők.

Hivatásmotiváció alatt azoknak a motivációs tényezőknek az összességét értjük, amelyek a nevelés-oktatás feladatát, mint személyes, belső elhívást percipiálják. Ide tartozik a nevelés hosszú távú társadalmi hatásának előtérbe helyezése, az elkötelezett közösségi szerepvállalás, a generációkon áthagyományozódó tudás továbbadásának belső indíttatása és a magas intenzitású érzelmi bevonódás.



Kutatási eredmények #1

- Első éves óvodapedagógus hallgatók pedagógiai esszéi
- Nappali: 52 fő
- Levelező: 71 fő



Hipotézisek #1

- A pedagógusképzésre jelentkezők körében a *hivatásmotiváció* a döntő tényező, és a képzés során, majd a munkába állásnál sok esetben kiderül, hogy az erős hivatásmotiváció nem feltétlenül párosul a pályán való tényleges elhelyezkedéssel (*pályamotivációval*).
- A levelező munkarendben tanuló hallgatók pályamotivációja sokoldalúbb és kiérleltebb a nappalisokéinál, utóbbiak között hipotézisünk szerint több a nem kiforrott, naiv elképzelés a pedagógus pályáról.
- A pedagógus pálya családbarát időbeosztása és változatossága a munkatapasztalattal döntően már rendelkező, sok esetben családos, levelező munkarendű hallgatók számára nagyobb motiváló erővel bír.



A large, dark blue ink splatter or blotch is centered on a white background. The splatter has irregular, organic edges and contains several smaller, lighter blue spots and streaks, suggesting a liquid that has dried or been splashed. The overall effect is artistic and textured.

NAPPALI MUNKAREND

Mi szól a hivatás mellett?



- a gyermekek szeretete, a gyermeki lelkiület megőrzése (45 említés)
- pálya szervezeti és munkakörülményei sorolhatók (pl. a sok szabadság, biztos munkahely, családbarát időbeosztás és a friss levegőn végezhető munka – 6)
- az óvodapedagógia szakmai sajátosságait (azonnali visszajelzés, módszertani szabadság, változatosság, komplexitás – 5)
- érzelmi nevelés lehetősége (4)
- személyes motivációk (pl. megszerzett tudását, tapasztalatát saját gyerekei nevelésében is hasznosítani tudja, azt csinálhatja, amit valóban szeret – 4). Két hallgató is kiemelte, hogy a nevelő munkán belül elsősorban a hátrányos helyzetű, illetve fogyatékkal élő gyermekek nevelését tekinti élethivatásuknak,

Mi szól a pálya ellen?

- fizetés, anyagi megbecsülés hiánya, megélhetés nehézségei (22 említés)
- társadalmi presztízs (12)
- szülőkkel való együttműködés nehézségei (pl. „a mai szülők, valljuk be, kibírhatatlanok” – összesen 5)
- gyerekekhez köthető félelmek (a mai gyerekek neveltsége, viselkedészavaros gyerekek kezelhetetlensége stb. – 4)
- szervezeti körülmények (pl. mint az adminisztráció, a korai kelés vagy az, hogy sok nő között kell dolgozni (2!!) - összesen 4)
- személyes aggodalmak, ellenérzések a pályaválasztással kapcsolatban (szülei „kényszerítették” a pályára; a hibázástól, a túlzott felelősségtől fél; négyen aggódnak, hogy nem lesznek képesek igazságosak és elfogulatlanok lenni; az egész embert kívánó óvodapedagógusi hivatás mellett nem maradna elég ideje és energiája saját családjára)





Kik támogatták a pályaválasztási döntést?

- példaképek (23)
- családban lévő pedagógus (16)
- gyermekközösségben töltött iskolai közösségi szolgálat (16 említés).
- óvodai élmények (12 pozitív, 3 negatív)
- családban, ismeretségi körben lévő gyermekekkel való foglalkozással kapcsolatos említések (14)
- gyülekezeti életben, táborokban, cserkészletben szerzett tapasztalatok (12)
- családi támogatás (9)
- óvodai gyakorlati tapasztalat (5)
- környezet, barátok biztatása (4)
- célzott pályaorientáció (3)

Kik ellenzik a pályaválasztási döntést?

- környezet, barátok (9)
- család (3)



„Összességében azért választottam ezt a szakmát, mert Isten rámutatott ennek a lehetőségeire és arra a fontos szerepre, amit betölthetnék.”

„Fájó pillanat szokott lenni, amikor valaki a tanulmányaimról kérdez. Bár most már egyre büszkébben tudom azt mondani: óvodapedagógus leszek.”

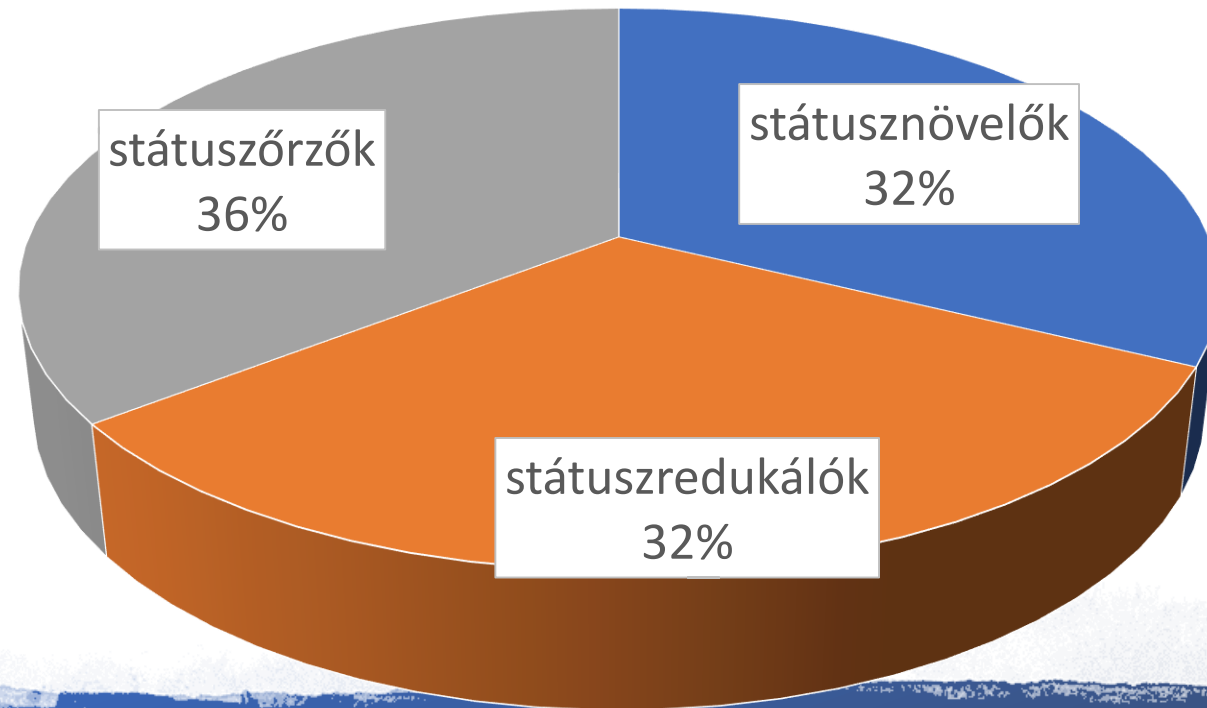
„Adni szeretnék valamit, amit én kaptam az évek során, kedvességet, türelmet, mosolyokat, megértést, tudást, vigaszt.”

„Bár tényleg keveset fogok keresni, hasznosabb tagja leszek a társadalomnak”.

„Szeretném majd a gyermekek kisóvodáskori időszakát legalább olyan boldoggá és élményekkel telivé varázsolni, amilyen csodálatossá az én pedagógusaim tették az enyémet”.

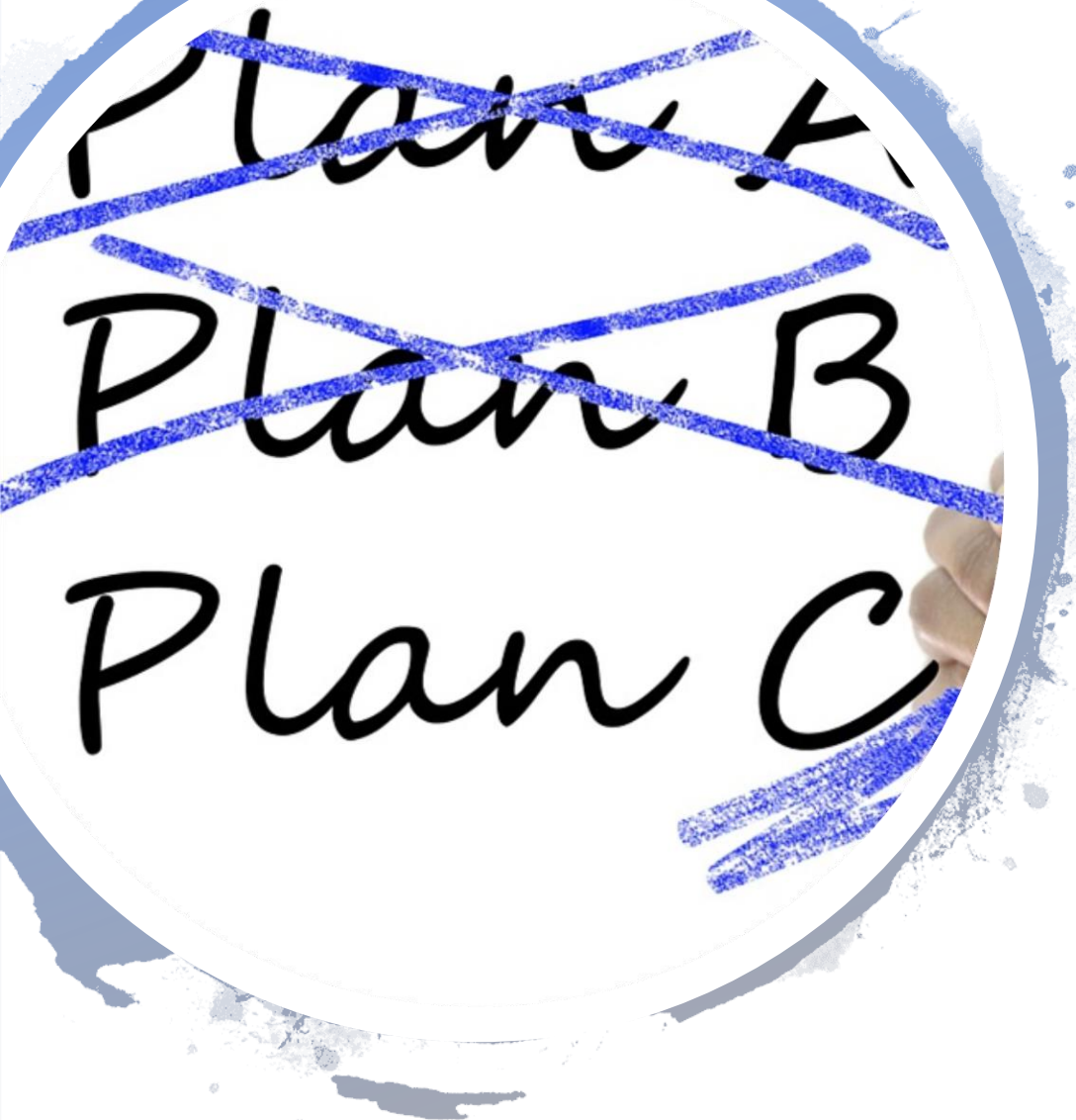


LEVELEZŐ MUNKAREND



Várható státuszváltozás az oklevél megszerzése után (n=61)

Miért váltanának?



- a saját gyerekek születése után felébredő vágy a gyermekekkel való foglalkozásra (31 említés)
- családi pedagógus példaképek (20)
- pedagógus példaképek (saját és a gyereké is – 15)
- a kiégés miatti pályakorrekció (10)
- a családbarát munkahely reménye (9)
- az óvoda, gyermekként megtapasztalt hangulata (1 pozitív, 5 negatív)
- a traumatikus gyermekkori vagy családi emlékek feldolgozása (boldogabb gyermekkor megteremtése, a rábízottak támogatása, védelme – 4)
- jelenlegi hivatása megtartásához szeretne újabb ismeretekhez jutni (4)
- a családi biztatás (4)
- saját kolléga, mint példakép (4)
- a (munka)helyi közösség igénye (pedagógus-hiány – 2)
- a társadalmi hasznosság, illetve a másodlagos karrierút lehetősége (2)
- a pedagógusszemélyiséghez jobban illeszkedő gyermekcsoport (2) – mindketten középiskolai tanárok),
- isteni elhívás (2 említés)
- nagyobb módszertani szabadság



Mi szól a váltás ellen?

- a környezeti hatások (szülők, barátok, ismerősök lebeszélése (7 említés)
- kevés fizetés (4)
- pedagógus ismerősök (3)
- túlzott adminisztráció (2)
- kiégés veszélye (2)
- a gyerekek neveltségi szintje
- a szülőkkel való kapcsolattartás nehézségei
- nevelési elvek és attitűdök megváltozása

„Jelentkeztem a Kaposvári Egyetemre tanító szakra, azon belül is ének műveltségterületre. Az első évem gyanútlanul, óriási lelkesedéssel telt el, új környezet, sok új barát, szabadság, függetlenség. Majd, az elkövetkező második évben összeköltöztem egy igazán jó baráttal, Ritával, aki évfolyamtársam volt, de óvodapedagógus szakra járt. (...) elkísértem gyakorlatra, külön órákra és egyszer csak azon kaptam magam, hogyan jobban érdekel minden, ami az óvodapedagógiával kapcsolatos, mint az, amit én valójában tanulok, bármennyire is hasonló egy kívülálló ember szemében ez a két csodás hivatás. (...) Azáltal, hogy általa újra közel kerülhettem ehhez a szerepkörhöz és **beismertem magamnak, hogy igazából egy olyan dolog ellen mentem, amivé mindig is válni akartam.** Igaz, hogy időben későn, de cselekvésben még időben elkezdtem tenni azért, hogy én is óvodapedagógus lehessek.”

„**A kitűnő pedagógusok, akiket kaptam 14 éves koromig, máig meghatározzák az életemet. Felnéztem rájuk, motiváltak, segítettek.**”

„Egy dolog/kérdéskör van csak, amely némi félelemmel tölt el a pedagóguspályával kapcsolatban: ez leginkább a kollégákkal kapcsolatos. **Kicsit tartok az évtizedek óta a pályán lévők (tisztelet a kivételnek!) néha a kiégésből eredő szemléletétől, „az azért csináljuk így az adott dolgot, mert ezt mindig is így csináltuk és kész” típusú mondatok elhangzásától.** Az ilyen és ehhez hasonló szituációk sorozatát még meg kell majd tanulnom megfelelően kezelni. Tisztában vagyok vele, hogy elsődleges feladatomban a rám bízott gyermekek érzelmi-értelmi és fizikai gondozása, de számomra fontos lenne, ha ezt megfelelő, támogató felnőtt közegben tehetném meg. Úgy gondolom, hogy számomra ennek a közegnek a megtalálása jelenti majd az igazi kihívást.”

„Az idő alatt, mióta az óvodába kerültem dolgozni (dajkaként), az óvodavezető megfigyelte a munkámat, a gyerekekkel való kapcsolatomban, a hozzáállásomban, a kollégákkal az együttműködésemet. Majd előállt az ötlettel, hogy jelentkezsek főiskolára, mert látja bennem azokat a tulajdonságokat, készségeket, amivel jó óvodapedagógus válna belőlem. Az sem titok, hogy mint más településeken nálunk is pedagógushiánnyal küzdenek. (...) **Mivel szívemen viselem szülőfalum fejlődését, sorsát, azért is döntöttem úgy, hogy belevágok.** Fontos, hogy megfelelően képzett szakemberek dolgozzanak óvodánkban.”

„Az óvodai évekre jól emlékszem, többnyire rossz tapasztalataim vannak. A nevelők nem voltak kedvesek, különösen az egyikőjük, látszódtott rajtuk, hogy nem csak, hogy a munkájukat, de talán még a gyerekeket sem szeretik. (...) Tipikusan az a felfogás volt jellemző, hogy ha valami más egy gyerekben, másképp viselkedik, nem úgy reagál dolgokra, mint a többség, akkor azt a gyereket elítélik, rossznak, problémásnak minősítik és még csak meg sem fordul senki fejében, hogy a dolgok mögé nézzen, hogy elgondolkodjon rajta, hogy egy gyerek magától nem lesz ilyen vagy olyan. Nagyon dühítő azt látni, hogy ez a nézet nem nagyon változott – legalábbis a környezetemben, ismerőseim között biztosan nem. (...) Most már bátran elmondhatom, hogy azért szeretnék óvónő lenni, mert azon túl, hogy nagyon szeretem a gyerekeket, szeretném az óvodai környezetben lévő kisgyermeknek azt a támogatást, fejlődésüket szem előtt tartó segítséget, vidámságot megadni, amire én is mindig vágytam. **Szeretném azt a fajta tapasztalatot, ebből fakadó megértést, tudást hasznosítani, mely a gyerekkori sérelmeimből eredtek.”**

„Kerek-perec megkaptam édesapámtól, hogy: **„Fiam, válassz magadnak olyan szakmát, amiben nem halsz éhen!”** Így elvégeztem egy valutapénztárosi iskolát és bankban helyezkedtem el. Szerettem a számok világát, sokfajta pénzügyintézetben dolgoztam. A pénz felelősségétől sosem féltem, szívesen végeztem ezt a fajta munkakört. (...) Míg GYES-en voltam elvégeztem egy pénzügyi-számviteli ügyintéző, projekt manager asszisztensi felsőfokú szakképesítést, hogy ha visszamegyek a munkámba előrébb tudjak lépni. Mikor a kisebbik fiam két éves lett, visszamentem dolgozni. Közel két évet húztam le a munkahelyemen, ami kínszenvedés volt. Nem találtam már a helyem ebben a világban, egyáltalán nem volt gyerekbarát, ahogy hirdették magukat. (...) **Rá kellett jönnöm, hogy nincs itt már helyem többé, mert úgy éreztem minden nap elvesz a lelkemből egy kicsike darab és egyáltalán nem tudok visszatöltődni.”**

„A HR szakma is érdekes, sok új embert lehet megismerni viszonylag rövid idő alatt az interjúk által, de ez csak egy bizonyos része a folyamatnak. **Hiányzik az, hogy valaki életútját, fejlődési szakaszát végigkövethessem. A gondolat, hogy segíthessek, emberek közelében legyek, a gimnázium óta sem csillapodott.”**

Hivatás- és pályamotivációs érvek említése a pedagógiai esszéikben

		Hivatás- motivációs tényezők	Pálya- motivációs tényezők
ÓVODAPEDAGÓGIA MELLETT SZÓL	nappali	49 említés (75%)	11 említés (15%)
	levelező	48 említés (67%)	24 említés (33%)
ÓVODAPEDAGÓGIA ELLEN SZÓL	nappali	11 említés (20%)	43 említés (80%)
	levelező	4 említés (19%)	17 említés (81%)

Hipotézisek igazolása #1

- „A pedagógusképzésre jelentkezők körében a hivatásmotiváció a döntő tényező”. → **Igazolódott**, az óvodapedagógus szak választásakor a vonzó tényezők többsége a nappali és levelező munkarenden is a hivatásmotiváció körébe sorolható.
- „a levelező munkarendben tanuló hallgatók pályamotivációja sokoldalúbb és kiérleltebb a nappalisoknál, utóbbiak között több a nem kiforrott, naiv elképzelés a pedagógus pályáról.” → **Igazolódott**, a pozitív pályamotivációs tényezők említési aránya a levelező munkarendű hallgatók körében több mint kétszerese a nappalisokénak.
- „a pálya családbarát időbeosztása és változatossága a levelező munkarendű hallgatók számára nagyobb motiváló erővel bír.” → **Igazolódott**, míg a nappalis hallgatók összesen négy esetben jeleztek a pálya szervezeti és munkakörülményeivel kapcsolatos vonzó tényezőt (sok szabadság, biztos munkahely, családbarát időbeosztás, friss levegőn végzett munka), a levelezős hallgatók 19 ilyen említést tettek.



Kutatási eredmények #2

- Végzős óvodapedagógus hallgatók kérdőíves kikérdezése
- Nappali: 23 fő
- Levelező: 27 fő

- A felmérésben az első éves hallgatók pedagógiai esszéiben felsorolt motivációs és demotivációs tényezőket szerepeltettük. Ezt követően arra kérdeztünk rá, hogy a hallgatók, ha újra pályát választanának, ismét az óvodapedagógus pályát választanák-e, illetve, hogy a végzettség megszerzése után óvodapedagógusként kívánnak-e elhelyezkedni.

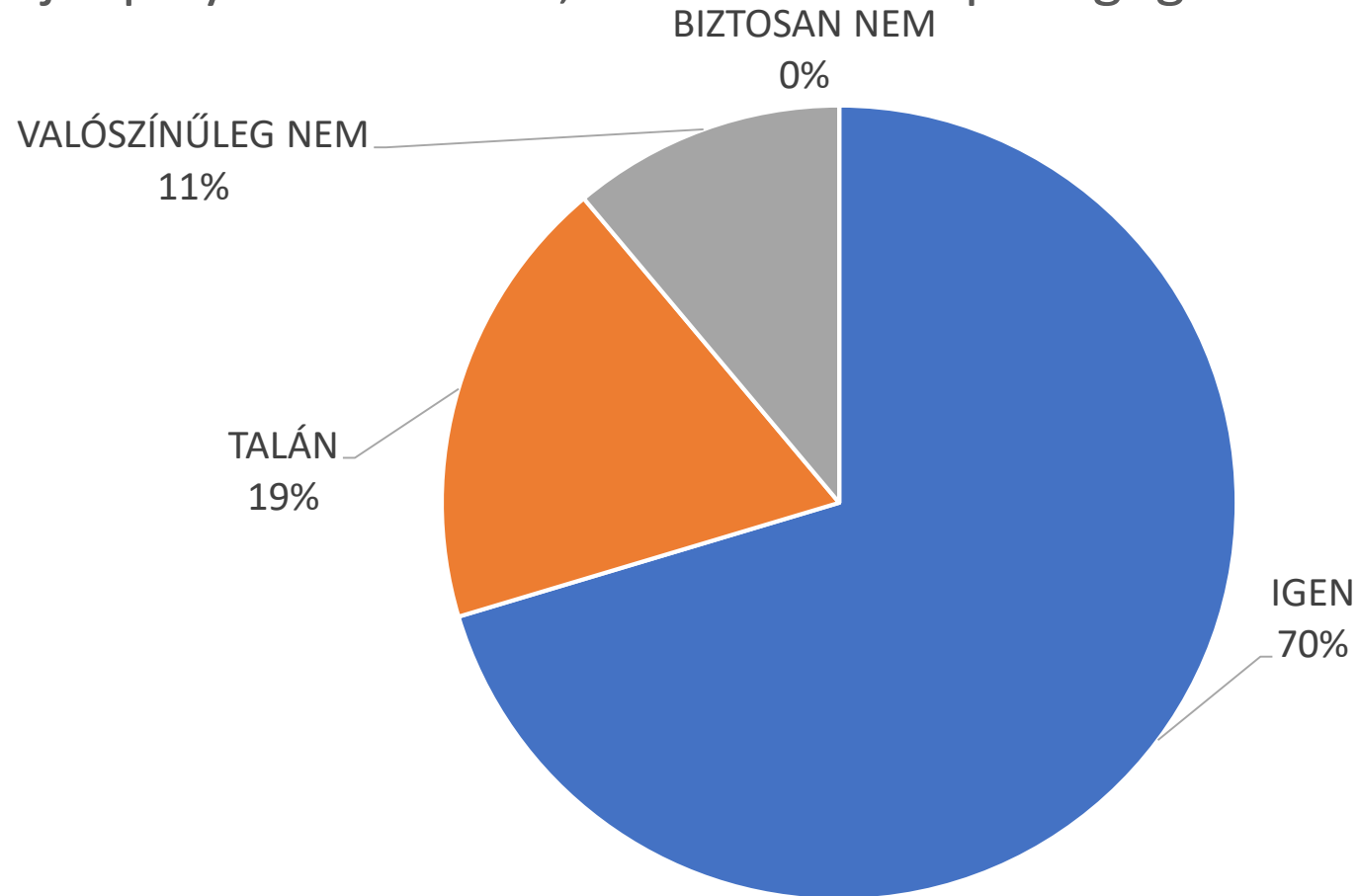
Hipotézisek #2

- A válaszadók több érvet fognak megjelölni az óvodapedagógus hivatás mellett, mint a pálya ellen;
- A nappalis hallgatók számára a hivatás-, a levelezős hallgatók számára a pályamotiváció a fontosabb;
- A hallgatók többsége újra az óvodapedagógusi képzést választaná;
- A hallgatók kb. kétharmada kíván elhelyezkedni óvodapedagógusként az oklevél megszerzése után.

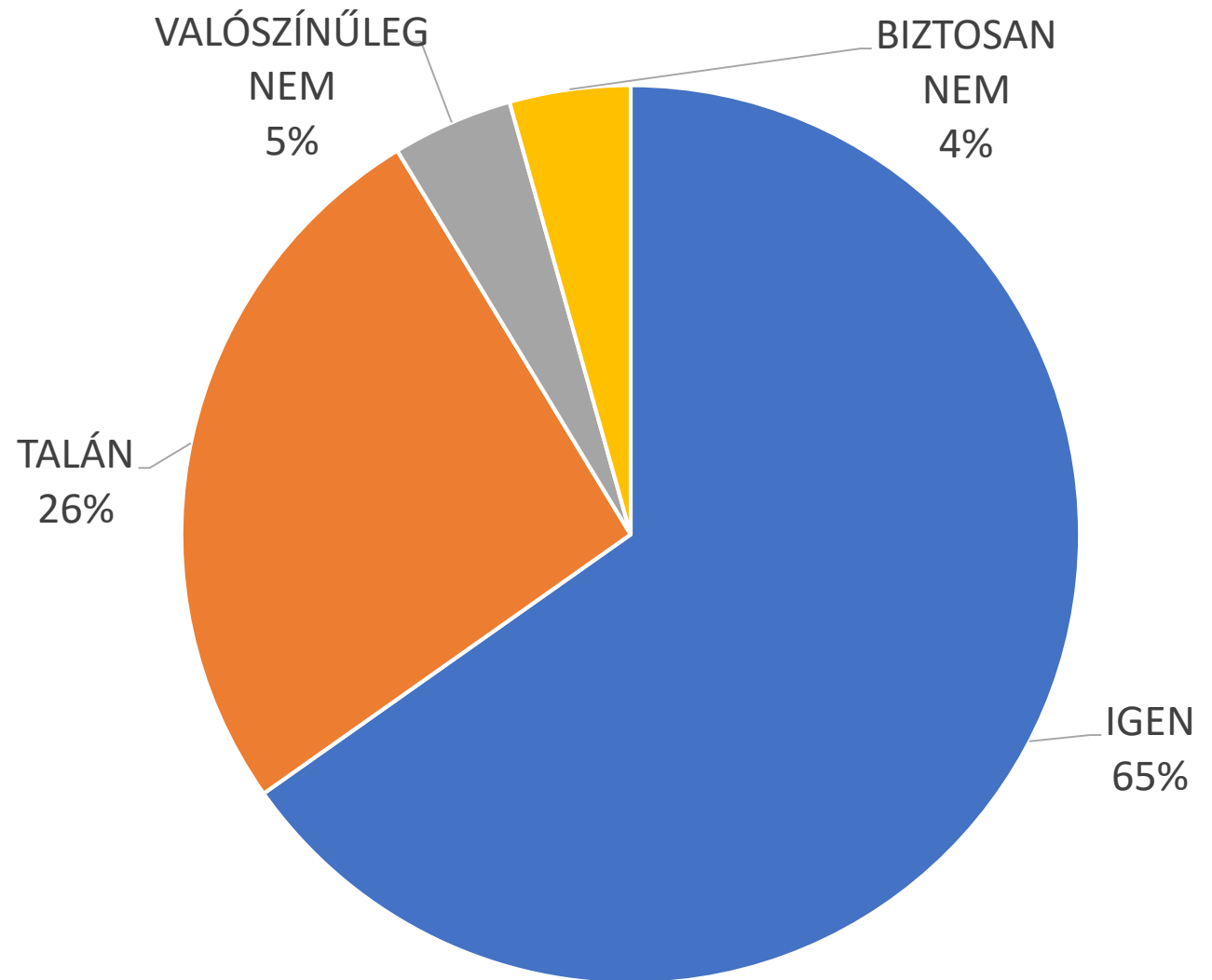


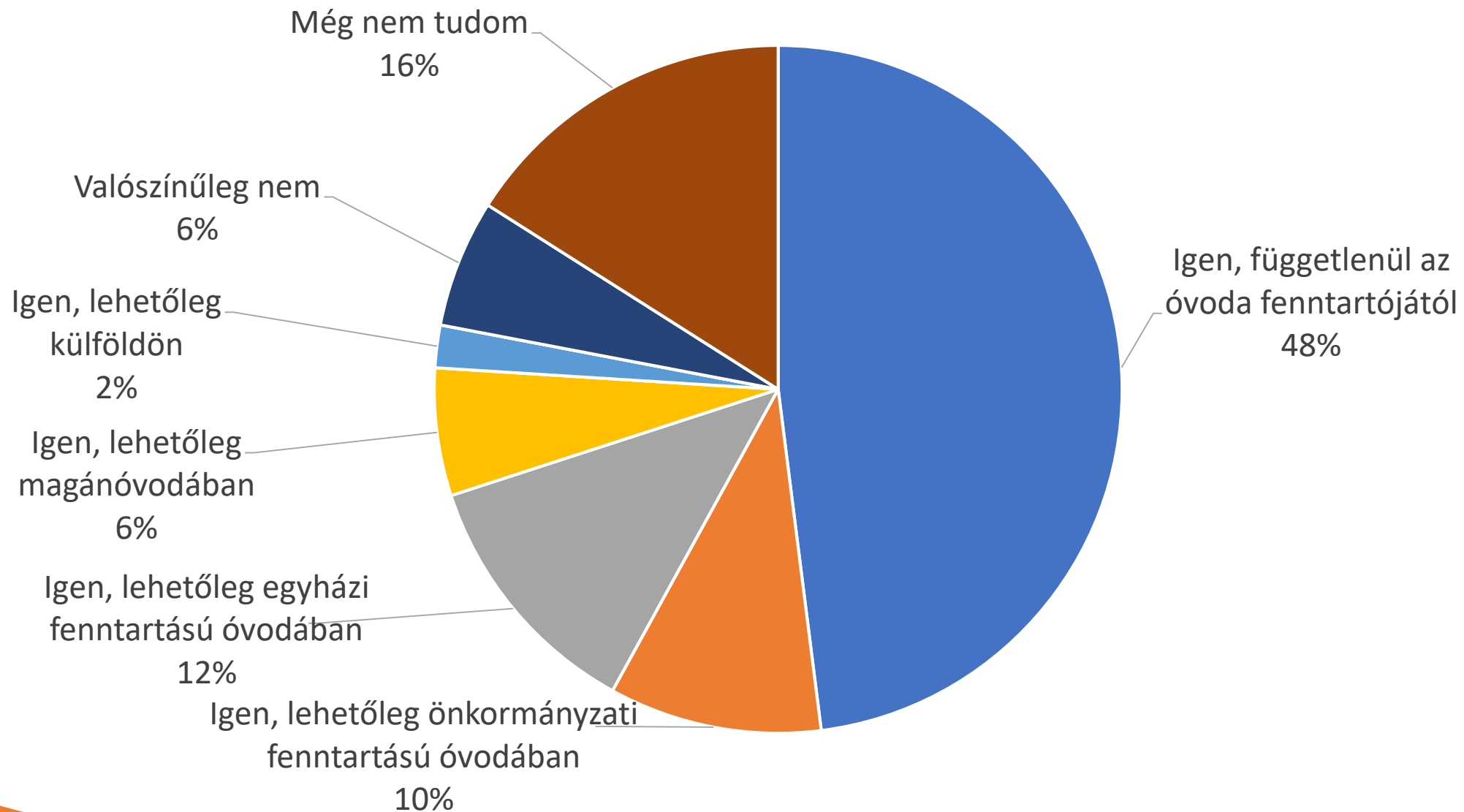
Kutatási eredmények #2 – Végzős óvodapedagógusok (NAPPALISOK)

Ha újra pályát választana, ma is az óvodapedagógus szakra jelentkezne?



Ha újra pályát választana, ma is az óvodapedagógus szakra jelentkezne?
(LEVELEZŐS HALLGATÓK)





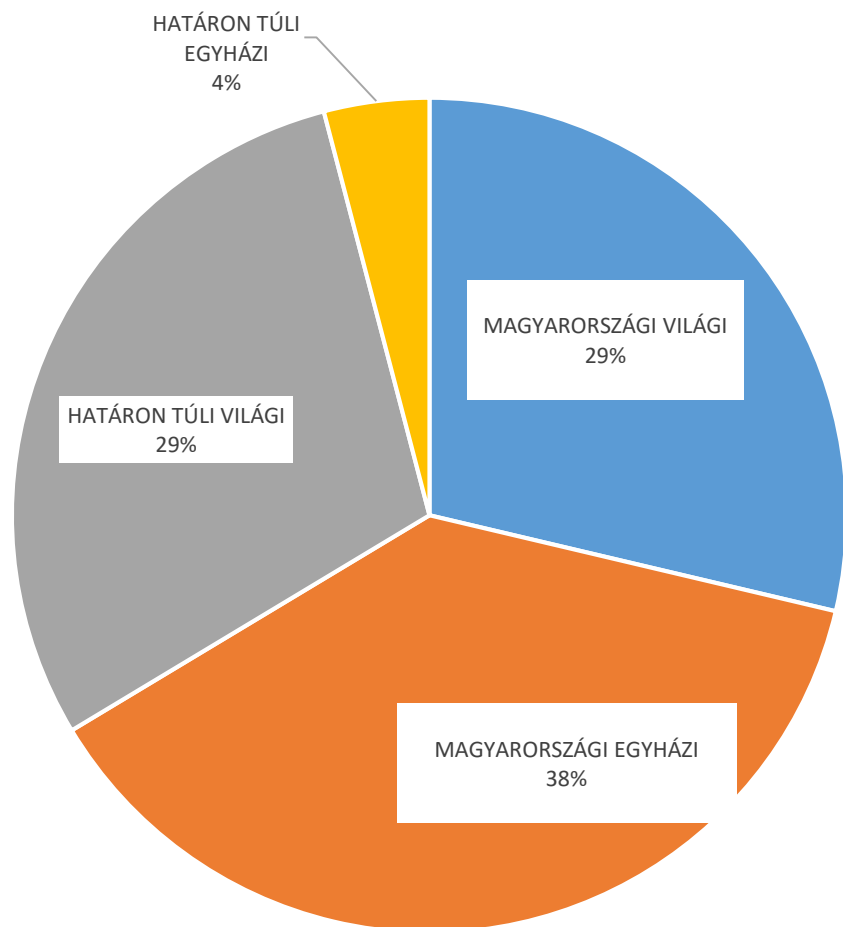
Diplomaszerzés után óvodapedagógusként kíván elhelyezkedni?

Hipotézisek igazolása #2

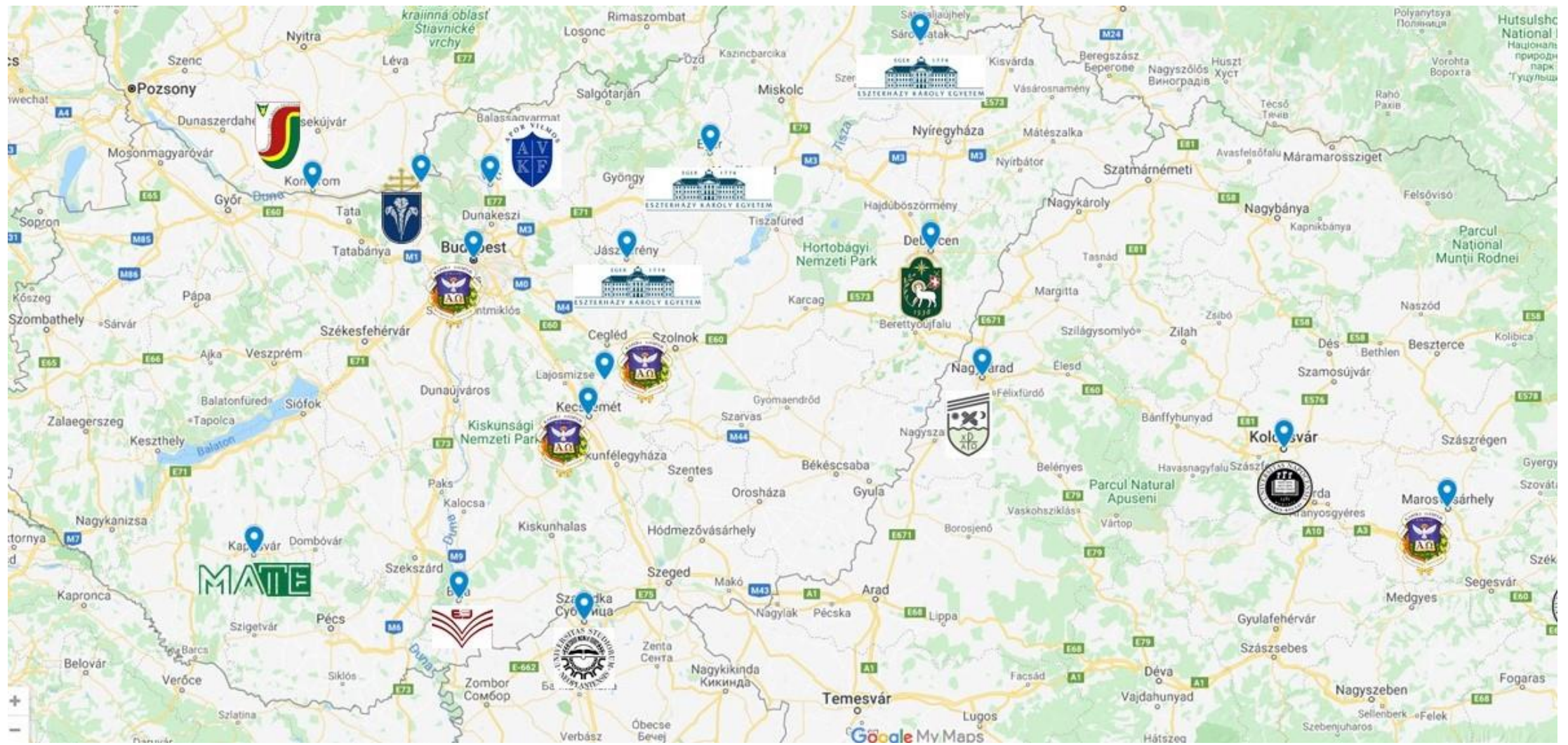
- **Igazolódott**, hogy a válaszadók több érvet jelöltek meg az óvodapedagógus hivatás mellett (nappalisok átlagosan 2,2; levelezősök átlagosan 1,7), mint a pálya ellen (nappalisok átlagosan 1,5; levelezősök átlagosan 1,4).
- **Nem igazolódott**, hogy a nappalis hallgatók számára a hivatás-, a levelezős hallgatók számára a pályamotiváció a fontosabb, hiszen a két válaszadói csoportban egyik terület összátlagában sem mutatkozott érdemi különbség (hivatásmotiváció 3,12 ill. 3,16; pályamotiváció 2,15 ill. 2,12).
- **Igazolódott**, hogy a hallgatók többsége újra az óvodapedagógusi képzést választaná (nappalisok 70%, levelezők 65%). Nagy arányban válaszoltak a hallgatók úgy, hogy diplomaszerezés után óvodapedagógusként kívánnak elhelyezkedni (összesen 78%).



Kutatási eredmények #3



- Hivatás- és pályamotiváció a Kárpát-medencei tanítójelöltek körében
- 11 intézmény, 17 képzési hely
- 589 hallgató
- Mérőeszköz: **FIT-Choice (Factors Influencing Teaching Choice Scale)** skála adaptált változata. Az így összeállított kérdéssor pályá- illetve hivatásmotivációra vonatkozó itemjeinek meghatározására fókuszcsoportot hoztunk létre, melynek tagja volt pedagógusképzős hallgató, pedagógusképzésben foglalkoztatott oktató, gyakorló pedagógus, pályaelhagyó pedagógus és nem pedagógus értelmiségi. A fókuszcsoport véleményének figyelembevételével az összesen 38 itemből 17-et **hivatásmotivációs**, 18-at **pályamotivációs** elemként kezelünk, 3 item nem volt besorolható.



Hipotézisek #3



- A hallgatók körében a hivatásmotiváció értéke erősebb a pályamotivációénál;
- Az **egyházi** felsőoktatásban tanulók hivatásmotivációja erősebb a világi képzésben résztvevőkénél, körükben a hivatás- és pályamotiváció különbsége is nagyobb;
- A **határon túli** intézményekben a magyar nyelvű (kisebbségi) pedagógusképzésben tanulók esetében a hivatásmotiváció szerepe erősebb a mai Magyarországon tanulókénál, körükben a hivatás- és pályamotiváció különbsége is nagyobb;
- A **végzős évfolyamokon** tanuló hallgatók pályamotivációja erősebb az első éves hallgatókénál, ami közvetett bizonyítéka lehet a felsőoktatási intézmények eredményes pályaszocializációs tevékenységének;
- A **levelező munkarendben** tanuló hallgatók pályamotivációja erősebb a nappalisokénál, utóbbiak között több a nem kiforrott, naiv elképzelés a pedagógus pályáról. Ezzel kapcsolatban feltételezzük, hogy a pedagógus pálya családbarát időbeosztása és változatossága a munkatapasztalattal döntően már rendelkező, sok esetben családos, levelező munkarendű hallgatók számára nagyobb motiváló erővel bír.

	HIVATÁSMOTIVÁCIÓS ITEMÉK	PÁLYAMOTIVÁCIÓS ITEMÉK
Átlag	3,2323	2,2877
Szórás	,34087	,36148
Elemzés	589	589

A legmagasabb értékű itemek a kérdőívben (>3,5)

Item	Átlag	Szórás
Szeretek gyerekekkel dolgozni. (M/H)	3,756	,4928
Szeretnék segíteni a gyerekeknek a tanulásban. (M/H)	3,744	,4850
Érdekel a tanítás. (M/H)	3,686	,5485
Ön szerint magas szintű gyakorlati ismeretekre van szükségük a tanítóknak? (P/P)	3,667	,5358
A tanítás lehetővé teszi, hogy formáljam a gyermekek értékeit. (M/H)	3,643	,5731
Megítélése szerint a tanítás magas szintű szaktudást igényel? (P/P)	3,625	,5282
Örömmel gondol vissza a döntésére, hogy tanító lesz? (P/H)	3,565	,6556

A legalacsonyabb értékű itemek a kérdőívben (<2,00)

ITEM	ÁTLAG	SZÓRÁS
Nem vettek fel az első helyen megjelölt helyre (M/P)	1,178	,5689
A pedagógusképzést végső megoldásként választottam (M/P)	1,363	,7287
Megítélése szerint a tanítás jól fizetett szakma? (P/P)	1,764	,8573
Ön szerint a pedagógusok jó fizetést kapnak? (P/P)	1,737	,8312
A tanítói végzettség lehetővé teszi számomra, hogy eldönthessem, hol szeretnék élni (M/P)	1,942	,9458
Ön szerint a pedagógusok a társadalom által megbecsültnek érzik magukat? (P/P)	1,995	,8092

ITEM	ÁTLAG	SZÓRÁS
Bátorították arra, hogy más pályát válasszon, mint a tanítás?	2,576	1,1080
Mondták Önnek, hogy a tanítás nem volt jó választás?	2,409	1,1357
A barátaim szerint tanító kell, hogy legyek.	2,110	,9964
Mindig tanító akartam lenni.	2,861	,9988

A leginkább megosztó itemek a kérdőívben (szórás > 0,99)

Faktoranalízis #1

A Gyermekközpontú hivatástudat faktorának itemjei, átlagértékei és szórása

Item	Átlag	Szórás
A tanítás lehetővé teszi, hogy segítsem a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekeket.	3,061	,871
A tanítás lehetővé teszi, hogy pozitívan befolyásoljam a hátrányos helyzetű gyerekek jövőképét.	3,246	,818
A tanítás lehetővé teszi, hogy formáljam a gyermekek értékeit	3,643	,573
Szeretnék segíteni a gyerekeknek a tanulásban	3,744	,485
A tanítás lehetővé teszi, ,493 hogy hatással legyek a következő generációra.	3,477	674
Szeretek gyerekekkel dolgozni.	3,756	,493

Faktoranalízis #2

A Szerepközpontú hivatástudat faktorának itemjei, átlagértékei és szórása

Item	Átlag	Szórás
Rendelkezem a jó tanító tulajdonságaival	3,256	,815
Jó tanítási képességeim vannak.	3,197	,793
Mindig tanító akartam lenni.	2,861	,350
Jó pedagógus példaképeim voltak.	2,851	,693
Pozitív tanulási élményeim vannak.	2,608	,657

Faktoranalízis #3

A Pályabiztonság faktorának itemjei, átlagértékei és szórása

ITEM	ÁTLAG	SZÓRÁS
A tanítás biztos állás lesz.	2,448	,953
A tanítás egyenletes életpályát kínál.	2,503	,918
A tanítói képesítést mindenhol elismerik.	2,102	,871
A tanítói végzettség lehetővé teszi számomra, hogy eldönthessem, hol szeretnék élni.	1,942	,946
A tanítói munkaidő összeegyeztethető a családos élet kötelezettségeivel.	2,667	,955

Faktor	Átlag
PÁLYABIZTONSÁG	2,332
GYERMEKKÖZPONTÚ HIVATÁSTUDAT	3,488
SZEREPKÖZPONTÚ HIVATÁSTUDAT	2,978



A meghatározott faktorok közül a *gyermekközpontú és szerepközpontú hivatástudat* között mutatható ki gyenge korreláció ($r = ,401$), a *pályabiztonság* és a másik két faktor között ilyen összefüggés nem mutatkozik. Úgy tűnik tehát, hogy – előzetes feltételezésünknek megfelelően – **a hivatásmotivációs és a pályamotivációs tényezők között nincs közvetlen, szoros összefüggés.**

	Magyarország	Kárpát-medence
HIVATÁSMOTIVÁCIÓ	3,225	3,246
PÁLYAMOTIVÁCIÓ	2,21	<u>2,441</u>

Magyarországi és
határon túli
intézmények hallgatói



A legnagyobb eltérések a magyarországi és a határon túli hallgatók eredményei között a **hivatásmotiváció** területén

ITEM	MAGYARORSZÁGIÁK ÁTLAGA (SZÓRÁSA)	HATÁRON TÚLIAK ÁTLAGA (SZÓRÁSA)
A tanítás érzelmileg megterhelő.	<u>3,373</u> (,6822)	3,035 (,7292)
A tanítás révén visszaadhat a társadalomnak abból, amit kapott.	2,785 (,9792)	<u>2,980</u> (,8306)
Rendelkezik a jó tanító tulajdonságaival.	<u>3,312</u> (,5860)	3,148 (,5272)
A tanítás lehetővé teszi, hogy segítse a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekeket.	3,013 (,9322)	<u>3,157</u> (,7271)

A legnagyobb eltérések a magyarországi és a határon túli hallgatók eredményei között a **pályamotiváció** területén

ITEM	MAGYARORSZÁGIAK ÁTLAGA (SZÓRÁSA)	HATÁRON TÚLIAK ÁTLAGA (SZÓRÁSA)
A tanítás jól fizetett szakma.	1,358 (,5636)	<u>2,566 (,7695)</u>
A pedagógusok jó fizetést kapnak.	1,355 (,5675)	<u>2,490 (,7523)</u>
A tanítás egy megbecsült szakma.	1,841 (,8041)	<u>2,677 (,7912)</u>
A pedagógusok a társadalom által megbecsültnek érzik magukat.	1,742 (,7177)	<u>2,495 (,7455)</u>

Hivatás- és pályamotiváció különbsége a **Kárpát-medencei** egyházi és világi fenntartású intézmények hallgatói között

	EGYHÁZI HALLGATÓK		VILÁGI HALLGATÓK	
	ÁTLAG	SZÓRÁS	ÁTLAG	SZÓRÁS
Hivatásmotiváció	3,251	,731	3,219	,727
Pályamotiváció	2,223	,781	2,334	,829
Elemzészám	246		343	

A legnagyobb
eltérés a
pályamotiváció
területén a világi
intézmények
hallgatói javára

ITEM	
Ön szerint	pedagógusok fizetést kapnak
Megítélése szerint	tanítás jól fizet szakma?



91
9
5
93

Hivatás- és pályamotiváció különbsége a **magyarországi** egyházi és világi fenntartású intézmények hallgatói között

	EGYHÁZI HALLGATÓK		VILÁGI HALLGATÓK	
	ÁTLAG	SZÓRÁS	ÁTLAG	SZÓRÁS
Hivatásmotiváció	3,2456	,3245	3,1983	,3744
Pályamotiváció	2,1986	,3371	2,2255	,3583
Elemszám	222		343	

Motivációs
kérdéspárokban mért
legnagyobb különbség a
katolikus és református
fenntartású intézmények
hallgatói között



Kérdéspár	Katolikus		Református	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Társadalmi hozzájárulás	2,603	,9198	2,813	,7846
Családdal töltött idő	2,552	,8592	2,362	,7808

	KATOLIKUS FENNTARTÁSÚ INTÉZMÉNYEK		REFORMÁTUS FENNTARTÁSÚ INTÉZMÉNYEK	
	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Hivatásmotiváció	3,156	,805	3,261	,730
Pályamotiváció	2,230	,817	2,197	,768

Hivatás- és pályamotiváció különbsége katolikus és református fenntartású intézmények hallgatói körében



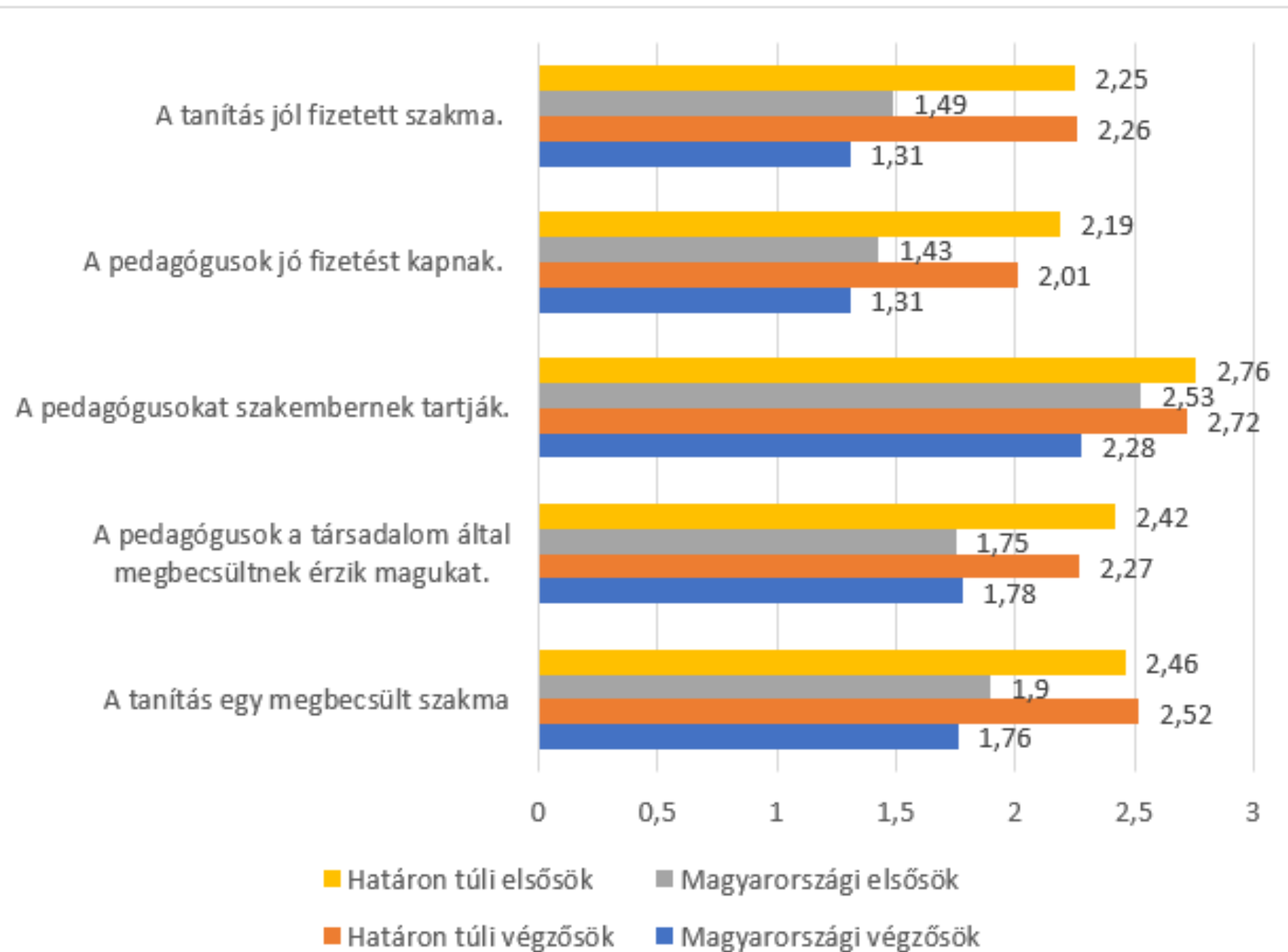
*„Hogy butaságunkkal és hirtelenkedésünkkel mindent össze ne zavarjunk, (Isten) minden embernek – egy sajátos életútban – meghatározta a kötelességeit. **És hogy senki meggondolatlanul át ne lépje a maga határait, ezeket az életutakat »hivatásoknak« (vocationes) nevezte el. Minden egyes ember számára tehát élete útja mintegy az Úr által rendelt őrállomás, hogy élete folyamán ide-oda ne vándoroljon. (...) Ebből származik az a rendkívüli vigasztalás is, hogy nincsen olyan hitvány és alacsony rendű feladat – feltéve, hogy hivatásodat teljesíted benne –, amely ne ragyogna és nagyon értékes ne lenne Isten szemében.” (Kálvin)***

	Elsős	Végzős	Nappali	Levelező
HIVATÁSMOTIVÁCIÓ	3,233	3,201	3,239	3,22
PÁLYAMOTIVÁCIÓ	<u>2,4</u>	2,2	2,32	2,23

Hallgatók a képzés különböző szinterein



A pedagógus pálya társadalmi és egzisztenciális presztízsére vonatkozó kérdések megítélése az elsős és végzős hallgatók körében (a magyarországi és a határon túli minta összevetésében)





A levelező munkarendben tanuló hallgatók **hivatás- és pályamotivációja gyengébb nemcsak a nappalisokénál, de a teljes mintánál is.** Bár igazolható, hogy a levelezős hallgatók hivatásmotivációjában kevesebb a nem kiforrott elképzelés a pedagóguspályáról, és több a reálisabb mérlegelés alapján álló pályakorrekciós elhatározás, de a pályával kapcsolatos szkepszis körükben erősebb, mint a nappali tagozaton tanuló hallgatók között.



- KRE pedagógus szakvizsgát adó továbbképzésének hallgatóinak kérdőíves kikérdezése
- 20 hallgató
- Mérőeszköz: **FIT-Choice (Factors Influencing Teaching Choice Scale)** skála adaptált változata.

Kutatási eredmények #4

Hipotézisek #4

- A pályán eltöltött idő hatására a hivatásmotiváció változatlanul fennmarad, a **pályamotivációs érték pedig némileg erősödik**, hiszen azok, akik nem találták meg a számításukat a pedagóguspályán, időközben elhagyják azt.

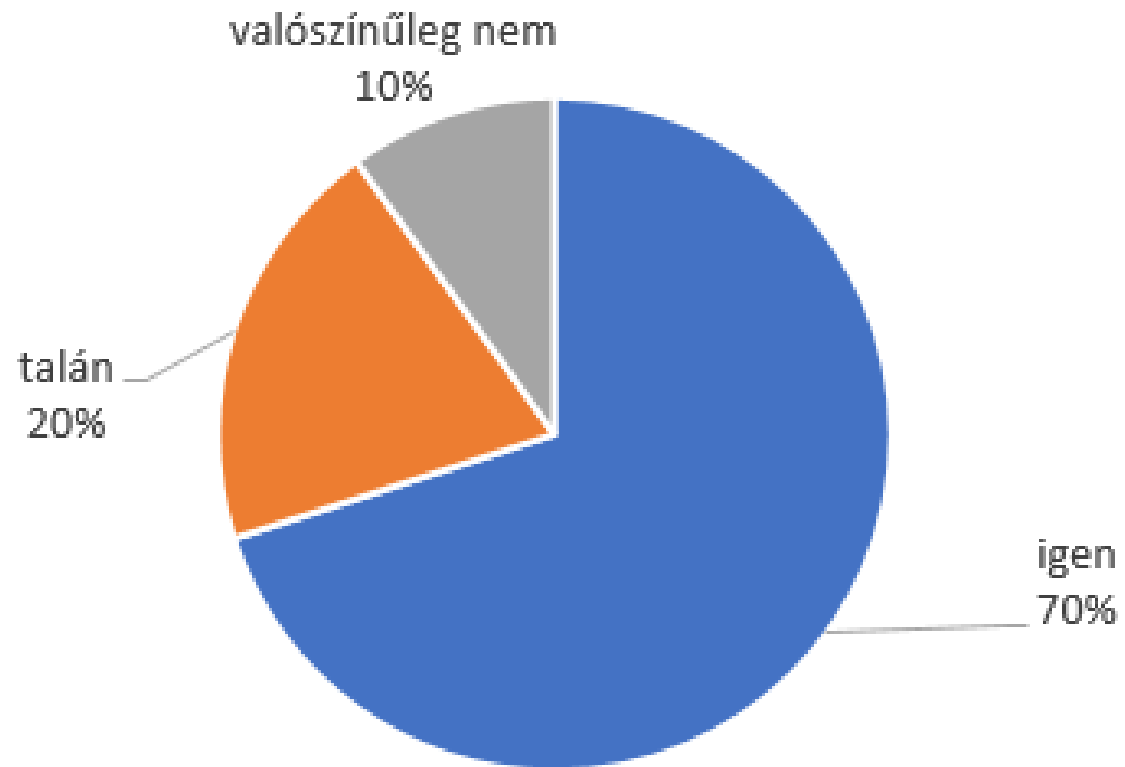


A legmagasabb és legalacsonyabb értékeket elért itemek a szakvizsgára készülő gyakorló pedagógusok eredményei között a pályamotiváció területén

ITEM	ÁTLAG (SZÓRÁS)
A pedagógusok munkaterhelése nagy.	3,750 (,550)
A pedagógusoknak magas szintű gyakorlati ismeretekre van szükségük.	3,750 (,444)
A pedagógusi munka magas szintű szaktudást igényel.	3,650 (,489)
A pedagógusok a társadalom által megbecsültnek érzik magukat.	1,350 (,489)
Nem vették fel az első helyen megjelölt helyre.	1,150 (,489)
A pedagógusképzést végső megoldásként választotta.	1,100 (,308)

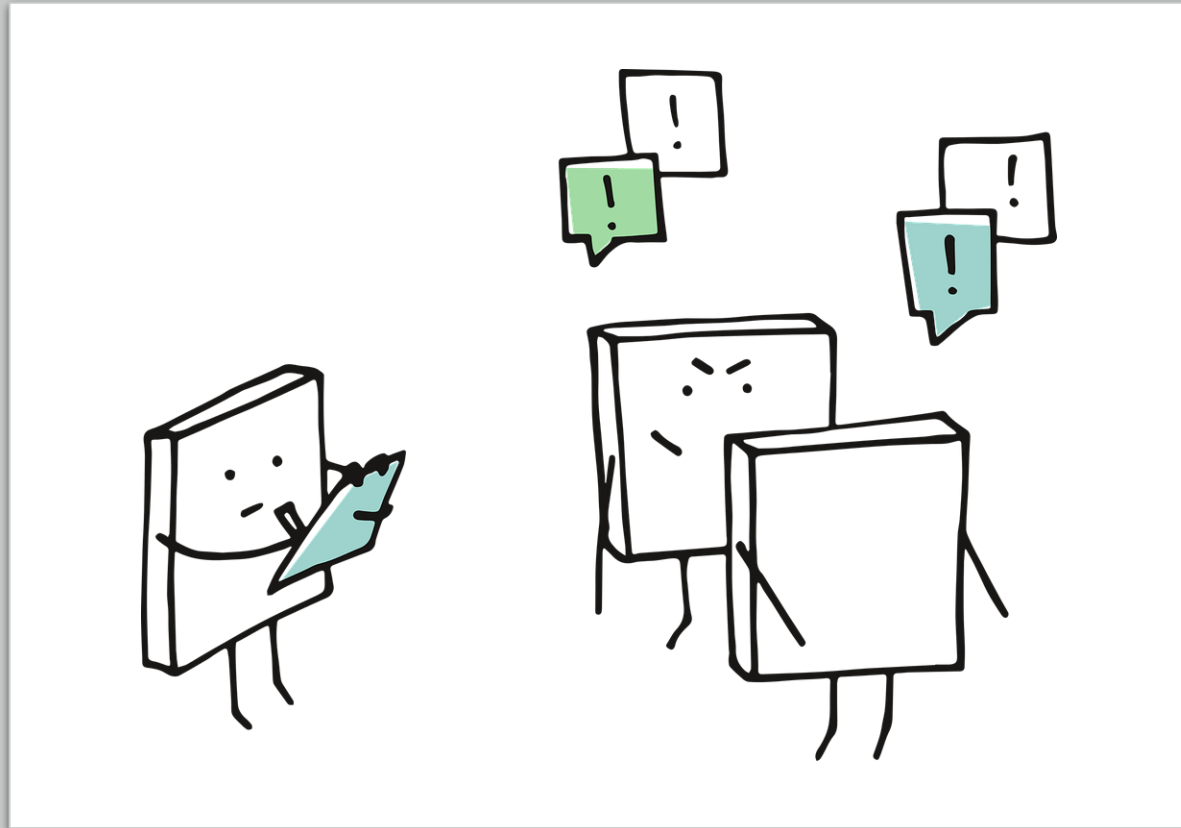
Pályaválasztás
beválása a
szakvizsgára
készülő gyakorló
pedagógusok
körében

Ha újra pályát választana, ma is a pedagógus
pályát választaná?



Hipotézisek igazolása #4

Összességében elmondható, hogy bár pályamotiváció mértéke a hallgatói felmérések kapcsán sem volt biztató, a gyakorló pedagógusok körében mért értékek még ennél is sötétebb képet festenek.



	Hallgatók	Gyakorló pedagógusok
HIVATÁSMOTIVÁCIÓ	3,232	3,2265
PÁLYAMOTIVÁCIÓ	2,288	2,0583



- *„Sokan olyan munkát választanak, amihez ugyan értenek, de nem okoz számukra örömet. Felteszem a kérdést: tud-e teljes életet élni az, akinek nap mint nap olyan környezetben kell helytállnia, ahol nem érzi jól magát?”*
- *„Azok, akik munkaként tekintenek rá, nagy valószínűséggel el fogják hagyni a pályát, vagy teherként élik meg és kedvetlen, rossz pedagógussá válnak. Akik viszont hivatásuknak tudhatják, minden nap ebből meríthetnek erőt, és példamutatóan helyt fognak állni.”*

Bővebben...

- [SZONTAGH Pál: Hivatás- és pályamotivációs tényezők első éves óvodapedagógus hallgatók körében, *Iskolakultúra*, 31. évf., 2021/1, 26–44.](#)
- [SZONTAGH Pál: Hivatás- és pályamotiváció a világi és egyházi fenntartású felsőoktatási intézmények pedagógushallgatóinak összehasonlításában, *Magyar Református Nevelés*, 2021/2, 36-45.](#)
- [SZONTAGH Pál: Hivatás- és pályamotiváció a Kárpát-medencei magyar tanítójelöltek körében, *Magiszter*, 19. évf., 2021/1, 3-16.](#)
- [SZONTAGH Pál: Hivatás, pálya, motiváció. Pálya- és hivatásmotivációk a KRE TFK óvodapedagógus hallgatói körében, in Furkó Péter – Szathmáry Éva \(szerk.\): *Tudomány, küldetés, társadalmi szerepvállalás. Studia Caroliensia – a Károli Gáspár Református Egyetem 2020-as évkönyve*, Budapest, KRE-L'Harmattan, 2021, 35-47.](#)
- [SZONTAGH Pál: Pedagógusjelöltek hivatás- és pályamotivációja, kutatás a képzés különböző állomásain, *Pedagógusképzés*, 2020/3-4, 29-57.](#)

Szontagh Pál

Miért (nem) leszek pedagógus?



Miért (nem) leszek pedagógus?

harmattan.hu

lira.hu

libri.hu

Kiadó: [L' HARMATTAN KFT.](http://L'HARMATTAN KFT.)

Oldalak száma: 188

ISBN: 9789634148654

Köszönöm
megtisztelő
figyelmüket!

Dr. Szontagh Pál
főiskolai docens (KRE PK)
kutatótanár, igazgató (RPI)

szontagh.pal@kre.hu
<https://szontaghpal.webnode.hu>



Károli Gáspár Református Egyetem
Pedagógiai Kar

